

Kur'ân, insan için inmiş bir kitaptır. O, insanı donatmak, onun gönlünü, beynini, söz ve davranışlarını inşa etmek için gelmiştir. Bu yüzden Kur'ân, insanın önce gönlüne ve beynine hitap eder. Onun his ve duygularını harekete geçirir, aklını yatkınlaştırır ve doğru düşünmeye ve hakikati kabul etmeye onu tahrik eder. Bu tahrik sonucu Kur'ân mesajları, söz ve davranışlara, yani hata yansımaya başlar.

Aslında yalnızca Kur'ân'a has olan bu gönle, beyine ve kalbe hitap etme güzelliği Kur'ân'ın bütün ayetlerinde vardır. Zira Kur'ân kuru, cılız emirler vermez ve cansız kurallar koymaz. O, muhataplarını önce lafız ve mana bakımından eşsiz cümleleriyle gönülleri harekete geçirir, ardından akılları koyduğu ilkeler üzerinde düşünmeye davet eder, ön yargısız düşünüp onları doğru anlamaya çağırır, ilkelerinde var olan insanlığın menfaat ve maslahatlarına dikkat çeker. Yapılmasını ve kaçınılmasını istediği şeyleri imanla ilişkilendirir ve onları ibadet boyutuna taşır. Dolayısıyla Kur'ân'ın tüm ölçüleri imanla ilgilidir ve onlar ibadet özelliğini taşırlar.

Kur'ân adamı, bir Kur'ân buyruğunu yerine getirirken bunun imanın gereği olduğunu düşünür, onu ibadet aşkıyla ve içten gelen bir coşkuyla yapar. Bu nedenle Kur'ân'ın pek çok hitabı “Ey iman edenler” diye başlar, insanlardan bir şeyin yapılmasını yahut yapılmamasını isteyen ayetler Allah'ın isim ve sıfatıyla sona erer. Yine Kur'ân ayetleri insanlardan istediği şeylerin dünya ve ahiret kazanımlarını açıklar durur.

Şimdi Kur'ân'ın bu özelliklerini kısa kısa açıklayalım:

A. Kur'ân kişilerin önce gönüllerine hitap eder, duygularını harekete geçirir ve gönülleri ihyâ eder.

Onun kelime ve cümle yapısındaki eşsizlik, uyum ve ahenk kulakları etkiler, ardından gönüllere işler, yürekleri hoplatır. Gönüllerde yer eden engin manalar, yüreklere sığmaz olur ve dış dünyaya taşar.

“Müminler o kimselerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir, O'nun ayetleri kendilerine okunduğu zaman imanlarını artırır ve Rablerine tevekkül ederler.”[1] “Allah, sözün en güzelini, (Kur'ân'ın ayetlerini güzellikte) birbirine benzer, ikişerli bir Kitap halinde indirdi. Rablerinden korkanların, ondan derileri ürperir, sonra derileri ve kalpleri Allah'ın zikrine yumuşar. İşte bu Kitap Allah'ın rehberidir. Dilediğini bununla doğru yola iletir. Ama Allah kimi sapıklığında bırakırsa artık ona yol gösteren olmaz.”[2] “Muhakkak ki bunda, kalbi olan, yahut şâhid olarak (zihnini toplayarak dikkatle) kulak veren kimse için bir öğüt vardır.”[3] Bunun için Kur'ân, kalpleriyle akledenlerden, kalpleri körleşenlerden[4], kalpleri katılaşınlardan[5] ve kalpleriyle anlamayanlardan[6] bahseder ve şöyle bağlar: “Kur'ân'ın anlamını düşünmüyorlar mı? Yoksa kalplerinin üzerinde kilitleri mi var?”[7] “Kim Allah ve Elçisi için göç etmek amacıyla evinden çıkar da kendisine ölüm yetişirse, onun mükâfâtı Allah'a düşer. Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.”[8] Artık Kur'ân'ın dokuyup işlediği yürekler hep iyi ve güzel şeyleri barındırır, hep hayırlı niyetlerle harekete geçer.

B. Kur'ân, beyinlere hitap eder, □ düşünceleri inşâ ve ihyâ eder.

Pek çok ayet derinlemesine düşünmeye davet eder. Kur'ân'ın, ön yargısız olarak doğru düşünen akla aykırı herhangi bir emir ve ilkesi yoktur.

“Hiç yeryüzünde gezmediler mi ki düşünecekleri kalpleri, işitecekleri kulakları olsun. Zira gözler kör olmaz; fakat asıl göğüslerdeki kalpler kör olur.”[9] “Onlar ayakta, oturarak ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler..”[10]

Bu yüzden Allah ve ahiret bilinciyle dopdolu olan Kur'ân adamı hep iyilik, güzellik ve hayır düşünür, hayırlı plan ve projeler yapar. O, günah kurgularından arınmış kimsedir. Ayetlerle coşan yürekler, onlardaki engin manaları düşünen beyinlerle birlikte bütünleşir, sahibini iyilik ve güzelliklere taşır.

C. Kur'ân söz ve davranış dünyalarını inşâ eder.

Kur'ân, gönül ve akılları doğrularıyla donatıp imar ettikten sonra, onların vicdanlarda ve beyinlerde kalmasını istemez, hayata yansıtılmasını, söz ve davranış dünyasında yaşanmasını özellikle ister.

“Ey inananlar, hepiniz birlikte İslâm'a/barış ve esenliğe girin, şeytanın adımlarını izlemeyin, çünkü o size apaçık düşmandır.”[11] “Ey inananlar, Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin. Ki Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resulüne itaat ederse, büyük bir başarıya ermiş olur.”[12]

Gönül ve beyinden gelen sesle, onlardan aldığı manevî güç ve destekle söylenen sözler ve yapılan işler ayrı bir özellik ve güzellikte kendilerini gösterir; aşksız, ruhsuz ve bilinçsiz söz ve işlerden ayrılırlar.

D. Kur'ân, inşa ettiği Kur'ân erleriyle toplumu inşâ ve ihyâ eder.

Kur'ân insanları tek tek ele alır, işler ve donatır. Ne var ki İslam, toplumsal bir yapıda yaşanması gereken bir cemaat dinidir. Kur'ân'ın hedeflediği toplum, madde ve manayı, dünya ve ahireti birlikte düşünen, her iki alan ve dünyayı da cennete dönüştürmeyi gaye edinen hayırlı toplumdur. “İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten sakındıran bir topluluk olsun; işte onlar kurtuluşa erenlerdir.”[13] “Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmet oldunuz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırsanız ve Allah'a inanırsınız. Eğer Kitap ehli, inanmış olsaydı, elbette kendileri için iyi olurdu. Onlardan inananlar da var, ama çokları yoldan çıkmışlardır.”[14]

“Allah da onlara hem dünya karşılığını, hem âhiret karşılığının en güzelini verdi. Çünkü Allah, güzel davrananları sever.”[15] “Ona dünyada iyilik vermiştik. O, âhirette de iyilerdendir.”[16] “Biz dünya hayatında da, âhirette de sizin dostlarıyız. Orada size canlarınızın çektiği her şey var. Orada size istediğiniz her şey var.”[17]

İşte tam bu noktada Kur'ân'ın yetiştirdiği gönül adamlarıyla, Kur'ân'ın hedeflediği sevgi toplumu kurulmuş olur. Cennete aday bu toplumun oluşumunda Kur'ân'ın gönül adamlarının özel bir yeri vardır.

KUR'ÂN'IN DONATIP İNŞÂ ETTİĞİ GÖNÜL ADAMLARI

Kur'ân adamı, Kur'ân'ı çokça okuyan, onu doğru anlayan, onunla dolan ve onu hayatında yaşayan kimsedir. O, Kur'ân'ın pratiğidir, öyle olmalıdır. Zira Kur'ân, gönül adamlarını inşa etmek ve onları çoğaltmak için gelmiştir.

Kur'ân'ın donattığı gönül adamları, dostlarını ısıtan ve ısıtan kahramanlardır. Onlar bulutlar gibi cömerttirler, çorak münbit her yere yağarlar, iyi kötü herkese ulaşırlar. Esen yeller gibidirler, onların şefkat rüzgârları herkese eser ve herkesi ferahlatır. Güneş gibidirler, her yeri, herkesi ısıtır ve ısıtırlar. Adanmış ömürlerin sahibidirler onlar, mallarını, canlarını, mesailerine Allah'a adanmış, O'nun kullarına vakfetmiş insanlardır onlar.

Şöyle bir karşılaştırma yapmak yanlış olmaz herhalde:

Kur'ân, insan içindir, insanlığın yararına gelmiş, onların dünya ve ahirette mutluluğunu sağlamak için inmiştir. Gönül adamları da kendilerini insanlığın hizmetine adanmış insanlık sevdalılarıdır.

Kur'ân apaçık bir kitaptır. (Kitab-ı Mübîn) Kur'ân adamları da söz ve davranışlarıyla berrak ve net kimselerdir.

Kur'ân hep okunur, okunmalıdır da. Çünkü o okunan kitap Kur'ân'dır. Gönül adamları da sergiledikleri örneklikleri ve söyledikleri hikmetleriyle hep dillerde ve gönüllerdedirler. Onlar gönüllere taht kurmuş maneviyat hükümdarlarıdır.

Ölümsüzdürler, öteki dünyaya göç ettikten sonra da açtıkları iyi çıgırlarla, yetiştirdikleri güzelliklerle, bıraktıkları eserlerle yaşarlar.

Çünkü onların kaynağı Kur'ân, ahlakı Kur'ân ahlakıdır. Onlar Kur'ân'ı yaşayanlar ve yaşatmak için çırpınanlardır. Elbette Kur'ân da onları yaşatacaktır.

Onları birkaç kalemle, birkaç isimle sınırlandırmak doğru olmaz.

Öncelikle onlar, kendilerini insanlığa adanmış, insanları şeytan, put ve tağutların esiri olmaktan kurtarıp yalnızca Allah'a kul edip gerçek özgürlüğe kavuşturmak için[18] çırpınan peygamberlerdir.

Onlar, özü sözü bir, Yüce Yaratıcıya ve O'nun kullarına karşı dürüst olmayı sadakat ve bağlılığı şiar edinmiş olan siddîklardır.[19]

Onlar, Allah bilinci ile yaşayan ve O'na karşı sorumluluklarının farkında olup onların gereğini yerine getirenmüttakîlerdir.[20]

Onlar, Yaraticının hakları ile kullarının haklarını gözeten, her zaman ve zeminde, herkese karşı yararlı olan, hayırlı işlerde koşturan ve bu uğurda birbirleriyle yarışan sâlihlerdir.[21]

Onlar, hep iyilik güzellik düşünen, iyilik güzellik söyleyen ve iyilik güzellik üreten Muhsinlerdir.[22]

Onlar, yalnızca O'na inanıp güvenen ve etraflarına güven veren Müminlerdir; yalnızca O'na teslim olup gerçek özgürlüğe eren, etraflarına barış ve esenlik saçan Müslimlerdir.

Onlar, varlıklarını Yaraticıya armağan eden, O'nun hatırını her şeyin üstünde tutan, O'nun uğruna mal ve canlarından geçen, hakikat tanığı şehidlerdir.[23]

Onlar, hayattan kopmayan, gündemi takip eden, gündemi belirleyen ve hiç gündemden düşmeyeniyğitlerdir. Onlar “Biz sevgiden sudur ettik, sevgi üzerine yaratıldık, sevgiye doğru yöneldik ve sevgiye verdik gönlümüzü”[24] diyerek sevgiyi bayraklaştıran sevgi yumaklarıdır. Ve onlar hakkında Rabbimiz şöyle buyurur: “İnanıp faydalı işler yapanlar için Rahmân, gönüllerde bir sevgi yaratacak, onları herkese sevdirecektir.”[25] Peygamberimiz de şöyle buyurur: “Allah bir kulunu sevdi mi, onun sevgisini meleklerin gönlüne atar. Bir kuluna buğz ettiğinde de onun

buğzunu meleklerin gönlüne atar. Sonra da o sevgi ve nefreti insanların gönüllerine atıp yerleştirir.”[26]

Kısaca onlar, Allah'a ve peygamberine itaat eden, Allah'ın, peygamberinin ahlakı ile ahlaklanan seçkinlerdir, gönül erleridir, dost insanlardır, sevgi ve iyilik abideleridir. Onlara ve onların bağlularına müjdeler olsun. Bugün dünyanın onlara olan ihtiyacı, dünden çok daha fazla. O güzel insanları yetiştirmek içinse Allah'ın son kitabı Kur'ân ve O'nun son Peygamberinin Sünneti, sönmez bir meşale olarak ışıtmaya devam ediyor. Yeter ki insanlık alıcılarını onlara çevirebilsin, yeniden ve bütünüyle onlarla buluşabilsin.

İki büyük emanet. Onlara sahip çıkmak ne büyük saadet! Onlarla buluşmak ise cennet mi cennet! Ve işte Kur'ân, işte Sünnet. Nerede Ümmet!? Affet Allahım, bizleri affet!

Kaynaklar

[1] 8 Enfal 2. [2] 39 Zümer 23. [3] 50 Kaf 37. [4] 22 Hac 46. [5] 2 Bakara 74. [6] 7 Araf 179. [7] 47 Muhammed 24. [8] 4 Nisa 100. [9] 22 Hac 46. [10] 3 Alulmran 191. [11] 2 Bakara 208. [12] 33 Ahzab 70-71. [13] 3 Alulmran 104. [14] 3 Alulmran 101. [15] 3 Alulmran 148. [16] 16 Nahl

122, 29 Ankebut 27 [17] 41 Fussilet 31. [18] 16 Nahl 36. [19] 4 Nisa 69, 33 Ahzab 23, 57 Hadid 19. [20] 2 Bakara 2, 177. [21] 3 Alulmran 114. [22] 16 Nahl 128, 29 Ankebut 69. [23] 2 Bakara 143, 3 Alulmran 169. [24] İbnü'l-Arabî, İlâhî Aşk, (Çev. Mahmut Kanık), İstanbul, 1998, s, 38. [25] 19 Meryem 96. [26] Münavî, Feyzu'l-Kadîr, I, 246-247.